

RYOMGÅRD REALSKOLES
ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1968

RYOMGÅRD REALSKOLES
ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1968

RYOMGÅRD REALSKOLES ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1968

Redaktion:

Jørgen Pedersen og Niels Anker Højholt

Indhold

E. Basse: Translokationstalen	5
Ebbe Staunskjær: Et tidsskrift fortæller historier	11
Birthe Arnbak: Sydfyn i Roetiden	16
K. Mejnecke: En rejse på Djurs 3	19
E. Basse: Den nye skole	33
Pluk fra skolens dagbog	39
Regnskab	44
Efterårsfesten	45
Personalia	47

Translokationstalen 1968

En gammel fabel lyder således:

I gamle dage var der en abefamilie, der boede i toppen af et højt træ inde midt i skoven. Der var en abefar og en abemor med to små abepiger og en lille abedreng. De to små abepiger var så artige og hørte altid efter, hvad deres forældre sagde – om, hvordan de skulle bruge halerne til at svinge sig fra træ til træ og holde sig til de tynde grene, hvor ingen slemme rovdyr kunne få fat på dem; også hvad slags frugter de måtte æde, og hvad slags de blev syge af; og hvordan de skulle kæmpe deres lodne skind med fingrene, så de altid var pæne og ordentlige.

Men den lille abedreng brød sig ikke om, hvad moderen sagde til ham; han troede nemlig, at han selv var den klogeste abe i hele skoven. Han var alt for stor på det til at lege med sine søstre, han foretrak sine ensomme spring- og svingture i trætoppene.

En dag kom han dybt inde i skoven til en stor lysning, hvor der boede en masse mennesker. Han tog dem for en udsøgt fornem slags aber, som han aldrig havde set før, og sagde til sig selv: »Der fandt jeg endelig mine rette kammerater; sådan som de er, vil jeg også være.«

Da de ingen haler havde, lagde han sin egen hale op over armen, som om det var noget, han bar på. Men han var jo vant til at have den både til at gynte i og til at klatre med, så nu faldt han ned og slog sig gang på gang. Hvad det kom af, kunne han slet ikke begribe.

Disse mennesker var heller ikke lodne på kroppen; derfor begyndte han at rive totter ud af sin egen dejlige pels for rigtig at komme til at ligne dem. – Men det satte stygge sår, og desuden frøs han på de bare pletter; så det holdt han op med.

Men da han en dag så et af disse væsener alene i skoven, løb han hen og sagde: »Jeg vil gerne være medlem af jeres abestamme.«

Den, han talte til, var en meget klog mand; han kunne dyresproget og svarede: »Vi er ikke aber; vi er mennesker.«

»Godt, så vil jeg være menneske«, sagde aben.

Men den kloge mand svarede: »Den tid kommer nok, hvor alle skovens dyr bliver mennesker. Vær bare tålmodig! Når din tid er inde, skal du skille dig ud af abernes *samfund* og leve i menneskets *ensomhed*. Men lær først alt, hvad en abe kan lære; det er vejen til al visdom. Og lad være med at gå der med halen over armen! Hvis du glemmer at bruge det, som guderne har givet dig, kommer du engang til bittert at savne det.«

Den tale tog abedrenghen ham meget ilde op. Han gik stadig ud fra, at disse mennesker var en udsøgt fornem slags aber, meget for store på det til at lege med ham – akkurat som han selv var for vigtig til at lege med sine søskende. Han skræppede groft op imod den kloge mand og rendte ind i skoven.

En dag, da han – stadig med halen over armen – kom gående langs flodbredden, så han en mand ro en træstamme og sagde til sig selv: »Den kunst skal jeg snart lære; så kan de fine aber da se, at jeg med rette hører til blandt dem.« Og i det samme så han noget, der flød i vandskorpen ligesom en træstamme; da han sprang ned på det, gled det hurtigt frem i vandet, og han var meget stolt af den fart, han satte op.

Men pludselig åbnede træstammen et par små, ondsksfulde øjne og så på ham! Nu forstod abeungen, at det var en krokodille. Han blev så forskrækket, at han hoppede ud i vandet og svømmede bort af alle kræfter.

Han var lige ved at kravle op på bredden, men da bed krokodillen halen af ham – helt inde ved roden. Der blev ikke en stump tilbage.

Han løb grædende hjem til sin mor; men alle de andre aber, som han før havde fundet for simple til at lege med, pegede nu fingre ad ham og lo og gjorde nar. Der var slet ingen, der

havde ondt af ham, andre end moderen; hun kunne ikke lade være med at holde af ham, skønt han var så væmmelig.

Kort efter blev det et forskrækkeligt stormvejr. Det træ, de boede i, svajede så voldsomt, at den stakkels abedreng, der ikke havde nogen hale at holde sig fast med, faldt ned og slog sig ihjel.

Han fandt ingen visdom og glæde. For han ville ikke lære at bruge det, som guderne havde givet ham.

Dette er historien om dem, der vil tro sig selv større, end de er.

Det er historien om dem, der vil skyde genvej til et mål uden først at lære, hvad der skal læres.

Dette er historien om dem, der ikke vil tåle erfaringernes modgang, men som ved kunstige midler vil gøre sig klogere, end de er.

Kort sagt: Det er en moderne historie om vor tids ungdomsrørelser, de såkaldte provobevægelser, af hvis troldspejl mange af jer har en splint i jert øje.

Han var en ægte provo, abedrengen. Han ville skille sig ud; ingenting i hans samfund var godt nok til ham. Og så gik han imod samfundets, moderens, erfaringer.

Det samme gør den moderne abedreng: gør alle mulige krumspring for at skille sig ud fra forældrenes samfund; barnet af arbejdsomme forældre skiller sig ud ved at demonstrere lediggang; barnet af det velordnede hjem skiller sig ud ved uordentlig levevis og moral og uordentligt ydre som langt hår og skæg, sjusket klædedragt; barnet af pligtopfyldende og flittige forældre skiller sig ud ved dovenskab – bl. a. i skole- og uddannelsesspørgsmål.

Men de véd ikke, hvad de gør, de kære abedreng. Læg nøje mærke til, hvad den kloge mand sagde til provo-aben: Når din tid kommer, skal du skille dig ud fra dit *samfund* og leve i menneskers *ensomhed*.

De moderne abedreng vil jo netop leve i samfund; de kan kun være provo, når de er i flok. Men vilkårene for at skille sig ud og gå i spidsen med noget nyt er netop *ensomheden*. Og

det kan I unge mennesker ikke bære! Tænk nøje over det, før I provokerer det samfund, I lever i. Tænk over det, før I kasserer de vejledninger, jeres forældre og lærere har givet jer!

Abedrenge ville ikke først lære at bruge det, guderne havde givet ham. Han ville ved kunstgreb skyde genvej.

Kære unge mennesker! De moderne ungdomsrørelser har også fundet et middel til at skyde genvej til lykkeland – uden først at vandre ad alle de mellemliggende stier: det er ikke en som træstamme camoufleret krokodille; det er ti fold værre, og det tilbydes også i uskyldigt udseende form. Men mens krokodillen kun kunne gøre aben invalid på legemet (og det er slemt nok), så løber den moderne provo risiko for at blive invalid på sjælen.

Og midlet, jeg tænker på, er naturligvis det, hvorpå hele dette ungdomsrøre hviler: de berusende stoffer i alle afskygninger.

Jeg har fundet, at det er min pligt at advare jer mod det; det er mere udbredt, end man bryder sig om at se i øjnene. I vil alle komme ud for fristelsen. Og for den svage vilje – og det er der en del af jer, der har – for den svage vilje er det virkelig en fristelse at skyde genvej til et eller andet lykkemål.

De såkaldte euforiserende stoffer – hvad enten de ryges eller indsprøjtes – er den egentlige fare. Det er jo nemlig helt sikkert, at de har den egenskab, at de kan fremkalde en følelse af, at man er en vældig karl, at man bedre kan holde sig selv ud med alle sine mangler og mindreværdskomplekser, og at man virkelig tror at have nået et skønt mål uden at skulle gå den lange erfaringens vej til målet. For den svage er dette en fristelse; mindre fristende bliver det ikke af, at mange vil påstå, at det er ganske ufarligt. Men det er – mildt sagt – ikke sandhed. Hvad der sker med kroppen for den, der nyder den slags, véd jeg ikke. Men jeg véd, hvad der sker på det åndelige plan. Jeres bevidsthed (eller forstand) er noget, der dannes gennem alle de erfaringer og indtryk, der modtages både udefra og indefra. Ved de kunstige midler stopper man de kanaler, der skal bringe de normale indtryk til bevidstheden, og giver

plads for allehånde tågede og forvirrede indtryk. I stedet for at *danne* sin bevidsthed, *misdanner* man den altså. Bevidstheden bliver invalid; dette kaldes også åndssvaghed. Og det værste af alt: bevidsthedsmisdannelser føres videre til kommende generationer. Den, der benytter disse kunstmidler, kan altså regne med at få åndssvage børnebørn eller oldebørn. Og vi kan da konkludere derhen, som den ældre oversættelse af Det gamle Testamente lyder, at fædrenes synder nedarves på børnene indtil tredie og fjerde led.

Midt i nydelsernes rus vil der altid være en ondskabsfuld krokodille parat til at bide forbindelsen til virkeligheden over.

Der er ikke noget at sige til, at I unge ikke på forhånd anerkender de ældres erfaringer. I har ikke mødt den udfordring, som forrige generation har: arbejdsløsheden fra trediverne med dens fattigdom; ufriheden fra fyrrerne med undertrykkelsen. I har ingen udfordring mødt og forventer derfor, at alle ønsker skal gå i opfyldelse; og når dette alligevel ikke sker, reagerer I med fornærmethed. I har ingen virkelig modgang mødt; når I da alligevel af og til møder lidt modstand (f. eks. et eksamenskrav), reageres der med jamren og klagen og klynken.

Der er ikke noget at sige til, at unge ikke uden videre kan godtage de ældres samfund. Men så burde de *gøre* noget og ikke bare kritisere og demonstrere; burde sige noget *positivt* om de store og afgørende spørgsmål og ikke *nøjes* med det nemme: at jamre over modstanden.

Abedrenge spillede fornærmet, da han ikke kunne nå det høje samfund af mennesker, inden han endnu havde lært alt som abe; uden endnu at have lært fuldt ud at bruge halen, måtte han miste den. Han ville skyde genvej. Og at skyde genvej kan kun føre to steder hen: enten må man gå til grunde, eller man bliver slave.

Jeg er mig fuldt bevidst, at denne dimissionstale mere er blevet en moral tale end den afskedstale med pæne ord, som I måske kunne forvente ved denne lejlighed.

Jeg har følt mig foranlediget til at gøre det sådan; jeg har set megen svag vilje; og jeg har set, at meget af det, der for

tiden er oppe i vide kredse af andre unge, som I nu skal ud iblandt, er noget helt forkrøblet; og jeg har villet, at I skulle kende det, således som det tager sig ud for én, der sætter pris på jer.

Jeg kunne lettere have holdt den tale til jer, som man måske forventer ved denne lejlighed: talen om og til den fremragende dygtige, målbevidste, stærkt moralske og meget uddannelsesivrige ungdom, som også de fleste af jer hører til, og som i det stille og i ubemærkethed fører det samfund videre, som provokerne demonstrere imod – og nasser på. Og jeg er helt overbevist om, at de fleste af jer også fremover vil være at finde blandt dem. Men jeg har fundet, det var min pligt at vise jer det negative ved tidens jamrende og destruktive ungdomsrørelser og at advare jer der imod.

Jeg vil samle det foregående således:

Undgå dovenskab,
fly det unaturlige,
vær jer selv!

og slutte med at ønske for jer, at I må have *styrke*, *fantasi* og *mod* til at føre det samfund videre, som slet ikke er så helt ringe endda at leve i, –

styrke, så I kan reformere uden at destruere,
fantasi, så I kan drømme uden at vrøvle,
mod, så I tør være jer selv og lade andre være sig selv.

E. Basse.

Et tidsskrift fortæller historie

1917 var et år med uro, idet Første Verdenskrig endnu ikke var afsluttet. Uroen var at finde både i udlandet og i det neutrale Danmark og var af både økonomisk og åndelig karakter. Ud fra denne situation skrev Chr. Reventlow i tidsskriftet »Tilskueren« (januar 1917) disse ord, der påbød virkeligheds-erkendelse og engagement: »Vi har som folk tilbøjelighed til at hylde en slags »idealisme«, der i grunden ikke er andet end en overkultiveret og træt slægts trang til at drømme sig bort fra en besværlig og uskøn virkelighed. Længe nok og i tilstrækkelig grad har vi ofret på sådanne andre. Det er tid at vågne. Det begynder at blive et spørgsmål om liv og død, at man ikke længere går med smukke bind for øjnene i en tid, der er hård mod alle, men hårdest mod blindebukken. Derfor er det en simpel og bydende medborgerpligt for hver og en, der har øjne at se med, at vidne om det, han ser.« Ikke nok med, at kendsgerningerne vakte debat, men de skulle også afmales med al deres »besværlige virkelighed«.

»Tilskueren« indledte – under Povl Levins redaktion – sin årgang 1917 med en artikelserie: »Personlige indtryk fra Verdenskrigens udbrud«, og gav den følgende ord med på vejen: »Så mægtige begivenheder har i disse år optaget os, at selve udbruddet af Verdenskrigen, de forunderlige dage herhjemme, der fyldtes af stemninger, som var helt nye for os, allerede nu synes os noget fjærnt. »Tilskueren« har derfor ment, at det ville have betydning både for samtid og eftertid at samle nogle skildringer fra denne periode.«

De første bidrag i serien blev leveret af Otto Jespersen og Christian Gulmann. Denne sidste afslutter sin artikel med følgende bevægende skildring, som enhver romantisk forfatter ville have været stolt af, og som viser tidens »tro« på de store og rene følelser og handlinger, samt tidens ofte stærkt person-

lige stil: »En ung mand, som var sammen med mig, fik næseblod af bevægelse. Dagen efter skulle han selv ind. Han havde meldt sig frivillig med de andre mange studenter. Han var lige kommen igennem en smule eksamen og havde fået nogle gode bøger til belønning. Det var den følgende morgen, og han skulle ud i forreste linje, hvor rekyl-studerne altså havde stilling. Han stod netop med en af bøgerne i sin hånd. »Ja, hvem skal nu få glæde af dem«, sagde han ganske stille, som om han tog afsked.«

Senere på året kom revolutionen i Rusland, og Georg Brandes tog, myndig som sædvanlig, ordet: »I 1886 skrev jeg: Hvad lod har i denne tidsalder enhver, der har elsket frihed og villet noget godt! Hvad har han oplevet andet end nederlag! Når har han set et glimt af sol! Når har han hørt et fremgangssignal! Overalt, overalt de stærke voldsmands fanfarer eller de frække hyklers orgelkor! Og allevegne dumheden som livvagt om løgnen, og allevegne ærefrygt for det, som er usselt, og allevegne den samme pøbelhån over det eneste, som er helligt! – Nu gælder disse ord ikke mere. Nu 31 år efter at dette skreves, oplever vi, at et bagbundet folk, der trådtes på nakken, rejser sit hoved og løfter sin stærke, befriende hånd. Det er, som fyldtes ens indre med sommer og sol, som hørte man alle frihedsforårets lærker kvidre.

Så lader tvivlen, den hundred gange skuffedes tvivl, sin stemme høre: Er det muligt at alt er forvandlet? – – – «

1917 var året, i hvilket J. Aakjær, K. Gjellerup, A. Henningsen, R. Gandrup, M. Bregendahl, H. Pontoppidan etc. udsendte mangan en bog, som mere eller mindre velvilligt blev anmeldt i tidsskriftet.

»Tilskueren« havde gode folk til at varetage anmelderhvervet, f. eks. H. Brix, P. Levin og L. Levy, der alle har »arvet«, bevidst eller ubevidst, G. Brandes' retoristiske storladenhed og hans og tidens romantisk-farvede »tro« på de store følelser og handlinger. Ordene havde for disse folk reel baggrund, skønt de ofte i dag virker noget hule.

En stor begivenhed var bl. a. udsendelsen af sidste bind af

»De Dødes Rige« (H. Pontoppidan). H. Brix skrev herom bl. a.: »De Dødes Rige« har behøvet Pontoppidans overordentlige myndighed over vor læseverden for at kunne fastholde dens interesse; med sit brede anlæg, sin rolige fortælle-måde, og sit korte tidsspand egner romanen sig aldeles ikke til at deles; læst for sig alene vil sidste afsnit – Favsingholm – forekomme mange ensformigt. Set under eet er værket så fremragende, at den øvrige litteratur, som tiden frembringer, lader spinkel ved siden heraf.«

H. Brix havde sine yndlinge og så ofte rigtigt, når han ud-nævnte et geni. Med diktatorisk myndighed fordømte han da andre mere ydmyge i kunsten og krævede total lydighed. Dette kommer frem i følgende anmeldelse: »En digter, hvis kunst ikke har båret hans navn frem i forreste række, hr. Rolf Har-boe, har med et udvalg af sine digte fejret 25-års-dagen for ud-sendelsen af sit første bind, om hvilket han digter ligeså smukt som beskedent. – Det ville være glædeligt, om alle de lyrikere, der ikke vinder øre for deres sang, kunne bære deres lod med så fin og rolig elskværdighed.«

Den største forargelse i tiden vakte Harald Nielsens bog mod jøderne: »Jøden, Filisteren og Holsteneren«. H. Nielsen langede i denne bog stærkt ud efter samtidens »store ånder«, bl. a. G. Brandes og Kristoffer Nyrop, og derved også jøderne, idet Brandes jo var jøde. P. Levin skrev i »Tilskueren« med rette disse ord om denne ækle bog: »H. Nielsen har altså sid-det herhjemme og har nu ud af sin journalistik samlet en over-måde krigerisk bog. Han synes, at alt er galt. G. Brandes' neu-tralitet, K. Nyrops franskhed, K. Larsens tyskhed. – Han er som et fanget dyr, der løber frem og tilbage indenfor trem-merne og viser tænder. Han bider ikke, han snapper. Et citat hist og et citat her; får han fat i noget, flenser han i det. – Gennem angrebet på G. Brandes retter han det slyngelagtige angreb på jøderne, der kæmper på de forskellige fronter, at de står udenfor nationerne og kun vil deres eget bedste. – Han er udelukket fra at være med i det afgørende, selv om han iøv-rigt havde evne og forudsætninger til at være aktiv i noget po-

sitivt, og han forfalder derfor, lever i småtterier eller gribes af storhedsvanvid og ender som en stakkel med et hadefuldt hjerte og en forvirret hjerne.«

1917 var også det år, da A. Strindbergs »Et Drømmespil« blev opført på Dagmar-teatret og fik følgende bekomst af L. Levy: »Dagmar-teatrets opførelse – ville have været en begivenhed, hvis teatret i øjeblikket havde haft kunstnere, der formåede at bære stykket frem. Der er ingen grund til at sige, at »Et Drømmespil« er faldet mellem røvere – Dagmar-teatret har ikke med vilje plyndret stykket – det er snarere faldet mellem dilettanter. – Strindbergs stykke, der skulle have blødgjort alle hjerter, påvirkede knapt nok skuespillerne. Det er ikke uden grund, når Shakespeare bemærker, at de er tidens historie i korte træk.«

Det var også i 1917, at Olaf Poulsen »taklede af«, og L. Levy gav ham denne hyldest: »Ved Olaf Poulsens afsked var der endelig noget at sige farvel til. Ikke underligt, at det har taget en hel saison. – Det vil sikkert hurtigt gå således, at i erindringen vil O. P. helt løse sig fra tiden og synke tilbage mellem koryfæerne som traditionens sidste stormand, der monumentalt rager ind i en ny tid og som med uforlignelig styrke og sundhed viste, hvad den gamle tid formåede. – Det er altid svært at tage afsked med en, man holder af. – Med O. P. forsvinder ikke blot en stor skuespiller, men en stor periode.«

»Tilskueren« var et vågent tidsskrift, der bragte artikler om alt, der »rørte« samtiden. Man diskuterede professor Torps straffelovsudkast og herunder bl. a. litteraturens forhold til lovgivningen, en diskussion, der har mange ligheder med nutidens pornografi-debat: »– På denne måde forklares, at det vedblivende skal være strafbart at spotte eller forhåne noget her i landet bestående religionssamfunds troslære eller gudsdyrkelse. Unægtelig er straffen (bøde eller simpelt fængsel) væsentlig mildere end i Chr. 5tes lov over for bespottelse af Guds ord foreskrevne behandling, at »hannem skal tungen levendes af hans mund udskæres, dernæst hans hoved afslås og tillige tungen sættes på en stage«. Men burde man ikke nu komme bort

fra hele denne tanke om strafferetslig beskyttelse for den religiøse, som de virkelig troende hverken behøver eller ønsker, og som altid kan misbruges over for litteraturen, hvad vi jo ikke er uden eksempler på. At bekæmpe Voltaire med bøder eller simpelt fængsel er dog både umuligt og latterligt. Det vil efter forslaget heller ikke fremtidigt være afskåret, at forfattere som Edv. Brandes og Herman Bang straffes for offentliggørelse af »utugtigt skrift«. Yderligere tages nu med, hvad naturligvis er konsekvent: offentlig foredrag, forestilling eller udstilling af »utugtigt indhold«, så at også malere og billedhuggere fremtidig må tage sig iagt.«

Man diskuterede det danske pengemarkeds reorganisation. Artiklen afsluttes – i tidens stil – med følgende næsten poetiske ord: »Enighed gør jo stærk, og i de år, der kommer, må vi slutte kres og stå fast, hvad enten lykkens hjul bærer os opad til større kår eller tilbage til tung og stenet vej – «

Man diskuterede overbefolkningsproblemet, H. Høffdings nyeste tanker, natur og kultur, den russiske arbejder, arvelighedslæren, anti-kristendom samt epokegørende flyveplaner: »Der vil efter krigen være vundet en sådan sum af erfaring, at det vil blive muligt straks at bygge maskiner ikke blot for post- og passagerbefordring, men også for luftsejlad i luften. Herom kan der ikke være nogen tvivl. Thi allerede nu ville det – hvis ikke industrien var optaget af krigsarbejde – være såre let at bygge et aeroplan, som ville være istand til at transportere mere end en ton postsager mellem London og Paris, fremdeles at gøre denne rejse uden mellemlanding samt med en gennemsnitsfart af næsten 100 engelske mil i timen – «

50 år er gået! Vi er i dag nær månen, hvilket optager sindene lige så meget, som de første fremskridt gjorde det i flyvningens barndom. Vi har også vore diskussioner om bøger, filosofi, pornografi, anti-kristendom, økonomi etc. Vi har vore krige, som de havde det i 1917, og også vi bringer dokumentariske beretninger med deres krav om engagement. Vi diskuterer politik. Vi...

Kun tonen og stilen er anderledes.

E. Staunskjær.

SYDFYN I ROETIDEN

Hvorfor ikke Sydfyn i november
Ebberup Sparekasse
fodplejeskiltet i Haarby
roelæs roer roer
våde veje pludselige sving
havner i roekulen
ikke dennegang
åbne hundehuse
udenfor gårdene
SELVBETJENING
porrer selleri rødkål
damen i Schous Sæbehus
taler virkelig fynsk
her er anderledes.
Man kan ikke købe blæk
i Millinge.

Det pøsregner om morgenen
hustelefonen virker alligevel
blødkogt æg og masser af mælk
i den stærke te
nogen taler sagte udenfor på gangen
det suser i et vandrør
et eller andet sted

jeg har mistet min identitet.

Står den som et fugleskræmsel
i novemberregnen
der hvor jeg forlod den?

Her går jeg nu
i regnen og blæsten
iført min skudsikre
identitetsløshed.
Bag mig siver blodet
langsomt ud af fugleskræmslet.

Birthe Arnbak

En rejse på Djurs

3

Mellem Skærvad og Skarresø.

Turen Kolindsund rundt, der sidste år sluttede i Fannerup, skulle efter planen have fortsat ad Grenå til og være endt, hvor den begyndte – ved Fævejle. Sådan gik det ikke.

De mange gravhøje langs nordkysten af Kolindsund mellem Vedø og Fannerup blev i 1967 efterladt eller forbigået med en bemærkning om, at de måtte vente til en anden gang.

Siden har alle høje Kolindsund rundt spøget og troldet i sinde og erindret om deres store betydning i forfædrenes liv og tro. I dag som prægtige fortidsminder i et landskab, der indbød til at komme igen.

Stedkendte folk kunne bekræfte, at der stadig var liv i højene; at nogle endog kendtes som boliger for overnaturlige væsener lige så længe, der løb vand i Sundet.

Alt dette blev taget til efterretning, og den tredie »Rejse på Djurs« foregår derfor langs den del af Kolindsund, hvor højgrave og bopladser er flest, hvor fortiden taler til nutiden.

FREDEDE MINDER

Dysserne, jættestuerne og højene norden om Kolindsund har givet rig næring til sagn og overtro. Bjergfolk og vætter, drag og trolde, gode og onde magter har haft til huse dér. Ligesom den sorte hund, den tidligere guddom, der endte med at blive et billede af Fanden selv.

Dysser og jættestuer er stenalderfolkets – de første bønders – grave. Her stedtes de til hvile for at leve videre i det hinsidige.

Fik mad og drikke, våben og redskaber med sig for at klare det materielle under opholdet i dødsriget. Rigelige forråd blev med passende mellemrum bragt som aftægt til forældrene i dødehuset under de store sten. De skulle have det rart og bekvemt inden for randstenene, hvor de havde deres domæne og evigt vogtede lykke og held for efterslægten. Området var helt de dødes og altid helligt. Vé den, der krænkede helligdommen. Man kender eksempler på, at plovjern er blevet slået sønder, når en mand ville udvide sin ager på højens bekostning. Hvis han – og bæsterne med – da slap så billigt og ikke blev helt forgjort af højens skjulte magter.

Vi gravsætter fortsat vore døde under sten og i hegnet lund. De fornemste i kirkens kor eller gulv, de jævne folk uden for kirken, men alle inden for randstenene – kirkegårdsdiget – og i indviet jord. Vi værner stadig egne områder med hegn og skel og afstukne territoriale grænser. Privat! Ingen adgang for uvedkommende! Kirke og borger, sogn og herred, stat og kommune tog arven op og førte traditionerne videre i lige linie fra hedenold.

HØJE I RAD OG RÆKKE

I et bredt bælte fra Ryom til Skærvad kroner højene hver bakketop eller fjæler sig i ageren ved gammel alfarvej. Tøstrup sogn har flest, her er talt 265 eller næsten en fjerdedel af alle høje i Nørre Djurs. De allerfleste er bronzealderhøje og ligger tættest i sognets sydlige del.

Menneskelig uforstand og manglende forståelse af gældende fredningsbestemmelser har i det sidste par hundrede år handlet ilde med grave og dysser. De fleste er effektivt udslettede og ødelagte, men de kan spores i ageren. Mange pletter i kornet fortæller, hvor de var. De tusind tønder land oven for Sivested er en eneste stor gravplads.

Fra Herredsvejen, sogneskellet i nord, til strandvoldene i syd findes endnu et halvthundrede høje, velordnede grupper i rad og række langs de gamle færdselsveje. Der er næppe en gård i

Sivested, på Sivested mark eller i Koustrup, der ikke har en eller flere inden for sit skel.

Stod det til vore arkæologer, med rigsantikvar professor P. V. Glob i spidsen, var hele dette enestående landskab forlængst en totalfredet mindepark med al uvedkommende bevoksning fjernet fra højene og omgivelserne bragt i overensstemmelse hermed. Her kunne et oldtidslandskab uden lige genopstå i dagens Danmark.

EN GÅRD I SIVESTED

På »Hannesminde«s jorder har der engang været mindst 20 gravhøje. Der er syv igen, og de er alle velbevarede og fredlyste. Nogle er navngivne, de to Lundhøje, Hulhøj og Brombærhøj. Den sidste i første række og sognets højeste punkt, 56 meter over havet. Fra toppen er der vid udsigt til alle kanter af Djursland, især ud over Kolindsund og helt til Agri med Stabelhøje og alle de øvrige herligheder på Mols. I klart vejr kan man skimte Århus.

»Hannesminde« er en moderne gård ved den gamle søbred og i landsbyens midte. Navnet er nyt, men gården er gammel og har i de sidste 200 år været hjemsted for slægten Kahr. Først som fæstegård under Vedø og i 1824 købt til selveje af Jens Nielsen Kahr, der i 1788 overtog fæstet efter sin far, Niels Madsen Kahr. Såvel det originale fæstebrev og flere andre guldene dokumenter samt en hoverikontrakt for gårdfæsteren nr. 16 af Sivested, Jens Nielsen Kahr, har siden da været opbevaret på gården.

De nuværende ejere, sjette generation, brødrene Johannes og Jakob Kahr, er stærkt interesserede i egnens og gårdens historie. De har anetavlen i orden og værner pietetsfuldt om alt det gamle. I deres gemmer findes et righoldigt materiale til belysning af bondens liv og levned i forrige århundredes Sivested.

EN LANDSBY VED KOLINDSUND

Sivested er groet frem af den boplads, der lå her i stenalde-

ren. Gennem bronzealder og jernalder opstod en tætbeholdt bonde- og fiskerby i læsiden af den vig, der stadig anes mellem »Øen« og landsbyen. Øen er her stadig, på gamle kort benævnt Storøen, så der har været en eller flere små. Nu er Øen landfast, men for år tilbage, da vandet endnu skvulpede langs bredden, var her anløbsplads for skibe. For mindre end 100 år siden sejlede skipper Skjødt fra Grenå – tur og retur – med »Tourister« til det daværende »Øenslyst«. På forårsdage, når anemonerne stod i flor som ingen andre steder, og på sommer-søndage var her livlig trafik. Øens festplads på Øbakken med skydebane og anden underholdning var rammen om folkelige fester.

Der ligger nogle store sten i række ved »vandkanten« inde i krattet. Måske er det resterne af en stenmole, hvor der engang var anløbsbro eller udskibningssted. Stenene er ikke tilfældigt anbragt dér. Øbakken er i dag et uigennemtrængeligt vildnis, men kørevejen er passabel ud til en lille rydning på pynten. Her har ø-manden sin gård og sine bistader i en dejlig have, og her ligger den store sten, som engang målte vandstanden i Sundet og kunne fortællere skipperen, om der var vand nok under kølen til at løbe ind.

Endnu i tiden indtil anden verdenskrig var Øen et yndet udflugtsmål for egnens befolkning.

Bopladsen i vigen var inden år 1000 blevet til landsbyen Sivested, udtalt Syvesté, der i egnens mål lyder, som det kunne være kommet af siv eller sive. I Kong Valdemars Jordebog er navnet stavet Siuisted.

Der er dog næppe tvivl om oprindelsen. Som i vore andre landsbynavne med endelsen -sted, er forleddet et mandsnavn. Sivested er Sivers-sted eller Sigers-sted. Siver eller Siger, i ældre form Sigvard, er det samme navn som Sejr – en mand, der værner. Siver er en vikingehøvding, der ved kongelig gunst har fået gård eller stormandssæde engang i perioden mellem folkevandrings- og vikingetid. Og lånt stedet sit navn.

Sivers gård har været stedets midtpunkt; en række mindre

lå pænt grupperet om storgården. Alle ved foden af bakken ned til det åbne vand – uden at komme søen for nær. Så længe der var vand i Kolindsund, kunne vintertidens isskruninger tårne sig op om syld og væg; eller vandet stå helt ind på gårdspladsen, når tøbruddet meldte sig. Vandstanden i Sundet var altid højere end i Kattegat, siden tidevandet ophørte i en fjern fortid. Vandet truede ofte beboerne i Sivested, der måtte anlægge jordvolde for at beskytte sig mod søens luner.

Sådan var forholdene i de nederste gårde, lige til det sidste vand var pumpet ud.

Sivers gård og de første bebyggelser har utvivlsomt været anlagt nærmere bakkens fod end nutidens Sivested-gårde. Man kan tænke sig det ældste Sivested hegnet med stendige, muligvis med palisadeværk, for at værne folk og fæ mod indtrængende vilde dyr – eller fjender. Så sent som i 1830 berettes der om ulve på Kolindeggen.

Landingsstedet har været lige uden for porten på den flade strand. I vikingetid var man når som helst pligtig til at rede et langskib på kongens bud, når farer truede, eller der kaldtes til leding i det fremmede. Runestenene på Djurs taler om mænd, der døde østpå. Senere var man både bønder og fiskere, handelsfolk og skippere på samme tid. Indtil 1872 kørtes fiskefangsterne til købstaden Randers og solgtes der for bedste bud, nogle få skilling for et lispund og sikkert »lidt nok« til at dække kørslen med hest og vogn.

Der er intet tilbage, der kan fortælle om Siver og hans virke. Både vand og gård er borte. Manden selv er vel gravsat i en af de mange høje, men ingen af dem bærer hans navn.

I dagens Sivested er knap nok et hus med stråtag eller en gård i bindingsværk. Nye gårde har afløst de gamle, takket være den gode jord, de nye agre og de fine afgrøder i det udtørrede sund. Der findes dog en gård, hvis navn leder tanken hen på gamle dage. Gårdens alder kendes ikke, og den er sikkert flyttet til sin nuværende plads længe efter Sivers tid. Den har slet ikke kunnet klare sig her uden grundmur, når vandet eller isen gik op. Gården hedder »Slotsgården« eller »Slottet«,

er forlængst splittet ad, jorden frasolgt til andre brug og bygningerne inddraget under »Hannesminde« – Slottets nabo.

Men her – lige midt i Sivested, nær strandvolden og ved ældgammel vej, hvor bysmedien stod i århundreder – kan Sivers gård passe ind i billedet.

Slottet er nævnt i »Traps Danmark«, der gengiver uddrag af Nationalmuseets sognebeskrivelser. Og da »Slot« kan udlægges eller tydes som befæstet gård, er der måske noget om snakken.

EN OMVEJ TIL BALLEBAK

Fra Sivested er der ikke langt til sognebyen Tøstrup, hvor seks færdselsveje satte hinanden stævne længe før kirkens tid. Her har højst tænkeligt været gudehov og offersted, inden den nye lære sent kom til Djurs ø.

Indtil ca. 1870 gik Grenå–Randers landevej over Gammel-mølle gennem Tøstrup og videre til Nimtoft. Tøstrup var eget pastorat til 1775, og på Randers museum findes en egebjælke fra den gamle præstegård, der nedbrændte i 1741.

Den prunkløse kirke er ombygget i middelalderen af granitkvadre fra stedets første stenkirke, der næppe har adskilt sig meget fra den model, der fornylig er rejst på Hjerl hede.

Tøstrup kirkes døbefont er et af den djurslandske stenmester Horders fineste arbejder og sikkert af samme agtværdige alder som det første stenbyggede gudshus fra tiden omkring år 1050–1100. Døbefonten er måske sejlet hertil gennem Kolindsund og landsat i Sivested.

Vejen op til Tøstrup er kantet med fortidsminder. Dyrhøjene er synlige på lang afstand, mange andre trykker sig anonymt til jorden i græmmelse over, at gravrøverne har skændet deres fred.

På egnen kendes endnu navnet på en kvinde af rakkerslægt – en ufri – der ernærede sig af at flå selvdøde heste og kreaturer samt plyndre høje og sælge gravgods. Hun kaldtes Skind-Grete efter sin håndtering, men har næppe været den eneste af slagsen.

Rodehøje i Koustrup

Foto : K. Mejnecke

På nedturen over Koustrup ligger de to Rodehøje, let skæmmet af et par træer, og de sørgelige rester af Paanishøj. Den sidste er for nogle år siden overpløjet og totalt spoleret; man »kom til« at pløje så tæt på, at den »faldt sammen« – og efter sigende fik gårdens ejer »uheldet« takseret til en mulkt på 500 kr. Om hans plovjern led skade vides ikke, men det kostede dog rede penge at gå højen for nær. De skjulte magter lever fortsat. Vejen fortsætter forbi Pognæshøjene, der er gemt i det tætte krat på toppen af bakkerne ud mod Kolindsund. Stejle brinker og dybe slugter afløser hinanden fra Pognæs til Skiffardpynt. Landskabets skønhed må have været enestående i Djursøens tid. Der er stadig kønt under Pognæshøje, den lille omvej er hele turen værd. På et smalt fremspring ligger ruinerne af en spejderhytte. Adgangstrinene er der endnu, og træet med de dejlige »Kærest-æbler« er bugnende fuldt. Ned-

faldsfrugten ligger som et ildrødt tæppe omkring træets fod – æblerne er fine i år.

Ude i Sundet holder mejetærskerne parate til at tage fat, så snart duggen er borte. I dag, den 24. august, er høsten i fuld gang. Mange steder er byggen forlængst i silo eller lade. Hvede, rug og havre venter lidt endnu, mens hvidgrå røgskyer fra brændende halmoverskud slører udsigten. Ved middagstid tager maskinerne fat og brummer til langt ud på aftenen. Det er alle tiders høstsommer, ingen på egnen mindes noget lignende, store foldudbytter og tørvejr i ugevis. Når al korn er vel i hus, følger modregningen: faldende kornpriser, for stort proteinindhold, kornpukkel og senere en svinedito for at understrege landbrugets besværligheder i en almindelig velfærdstid.

På vej gennem Sivested til sognets vestlige del går turen ad dæmningen. I kanalen driver en mængde døde fisk af sted. De lyse buge af skaller og enkelte ædelfisk danner mønstre i den træge strøm. Der må bo en mand et eller andet sted under Ryom eller Koed, der er den skyldige og nu efterlyses for fiske-drab. En sportsfisker er mødt op og betragter mismodigt de forringede udsigter for stegt ål til middagsmaden. Han bander ajle og ensilage langt væk.

Sporene af forureningen holdt sig langt ind i september. Vandet i Ryom å havde en mistænkelig blåviolet farve, da Ballebro blev passeret fjorten dage senere.

Forinden er kyststrækningen fra Sivested til Koed vandret igennem. Nær Havstedgård troner Lyshøj i midten af et system af tyve andre gravhøje. I Lyshøj bor der en drage, der vil dukke op udenhøjs senere i denne beretning. På turen over Beisbakken og Rasmus Søgaards marker kommer talrige sten-alder-potteskår frem fra glemslen. Et par oldtids-gruttesten pynter i haven og bevidner en boplads. På landkortet findes et helt dusin gravhøje mellem Havstedgaard og Nimtofte å. Den gamle færdselsvej langs bakkerne krydser herredsskellet ved Vejvad. Her lå indtil for få år siden Vejvad Brohus, en dejlig gammel bygning i bindingsværk. Huset blev købt for nogle få hundrede kroner, nedtaget så godt, det lod sig gøre,

og genopført på en villavej i Kolind, hvor det slet ikke hører hjemme.

Ved det gamle åløb findes rester af både vadested og bro; vejdamningen er i dag reduceret til en sti.

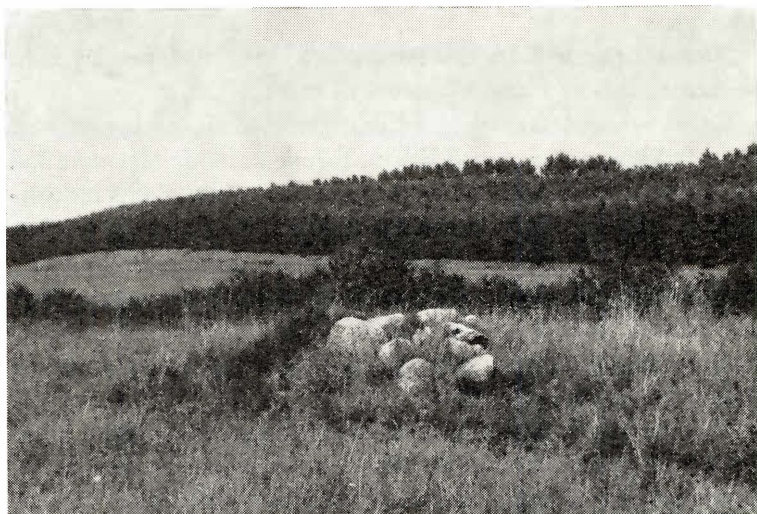
De skovklædte skrænter forude gemmer flere høje, en ved Ødalsbakke og to nær ved Ellely, foruden alle de, der ikke lod sig se. Her i Koed sogn findes de fleste af Sønder Halds oldtidsminder, 100 gravhøje og enkelte dysser. Her findes også – øst for byen, i en bakke ud mod det fordums sund – rester af en køkkenmødding, der nu skjules under landevejens asfalt. Nær ved Attrup, forhen en hovedgård, lå Koved Slot, et voldsted omgivet af grave, men forlængst overpløjet og borte. Ingen af delene lod sig genopdage.

Ved det gamle færgested i Kolindbro ligger færgeladen alene tilbage og groft mishandlet. Men den fortæller, at her var en handelsplads i Sundets tid. Endvidere har Johs. Kahr oplyst, at købmand A. C. Andersen drev forretning her, inden han etablerede sig i Ryomgaard. Købmand A. C. Andersen var i flere år knyttet til Ryomgaard Realskole som tilsynsførende ved skriftlig eksamen.

Koed er egentlig Koved – Koskoven – og Pontoppidan beretter i »Den Danske Atlas« fra 1768, at »her voxer en Slags store Roer, som de besaaer hele Agre med, hvilke føres vidt omkring og sælges«. Beretter videre, at »ved Koved Bro er et farligt Vadested, som løber ned i Kolindsund«.

Vadestedet var forbindelsen til Øster Lisbjerg herred og angives på nyere kort og i beskrivelser som Ballebro – og er nu ganske ufarligt. Vadestenene er borte, en solid bro bygget i stedet. Asfalteret vej fører på et øjeblik både vogn og kusk velbeholdne til Skarresø.

Anton Laursen, navnkundig sognefoged i mange år, tager imod på »Laursminde«, der lige så godt kunne have heddet Sognefogedgården. Anton Laursen er velbevandret i sin bys og sin egns historie, han ejer evnen til at berette og viser dertil beredvilligt frem, hvad der findes af herligheder i gård og mark. Er den rette indehaver af en kistefuld gamle dokumen-

Stendysse på Ballebak ved Skarresø

Foto: K. Mejnecke

ter fra den tid, gården af Obristleutenant Palle Kragh von Hoff til Ryomgaard var stædt og fæstet til Bo Sørensen og fra 1777 til dennes søn Rasmus Boesen. Der findes mange andre rare sager på »Laursminde«, bl. a. et gammelt kort fra udflytningstiden i 1780 visende hele Skarresø med gårdes og markers placering, med vange og lodder, moser og kær, sø og kirke – og dertil de gamle stednavne på alt tilliggende. Takket være Anton Laursens velvilje blev et udsnit af kortet gengivet i »En Batalje i Skarresø 1774«, der tryktes i årsskriftet 1964.

Eggen omkring Skarresø er præget af naboskabet med Kollandsund; her var oversvømmelser tidligere ret hyppige i høstetiden. Skarresø bæk sørger nu for afløb fra såvel søen som kærene. Havendebakke fortæller, at hertil gik havet. En gammel vej spores tydeligt fra vadestedet ved Koed til kirken i Skarresø, vejen har nøje fulgt strandvolden sønden om Balle-

bak og Møgelbjerg. Nu går vejen på toppen af bakkerne og ligner alle andre, medens oldtidsvejen, der udmunder ved kirkebakken og kirkemosen og går forbi den gamle skole, er langt den kønneste.

Møgelhøjs fine rejsning er skammeligt skjult af nåletræer, der aldrig burde være plantet dér. I disse omgivelser har Anton Laursen påvist både en (sikkert urørt) stengrav fra oldtiden og spor af en skaldyng. Ingen af delene findes afsat på forhåndenværende kort fra Geodætisk Institut og Nationalmuseet. En banke udfor Møgelhøj har engang leveret østers til dagligt forbrug i et lille stenaldersamfund af jægere og fiskere. Nu venter det hele på arkæologerne.

Der er langt mere at finde i Skarresø, end der kan rummes i et enkelt årsskrift. Ingen ved mere om sin by og sit sogn end Anton Laursen, og han værner om og kæmper for de gamle stednavnes bevarelse. Hans erindringer kan i et kommende årsskrift blive grundlaget for Skarresø sogns historie.

SAGN OG OVERTRO VED KOLINDSUND

Folketroen har dybe rødder på Djursland. Egnens sagnverden er rig på stof, der her på Djurs nøje er tilpasset omgivelser og naturforhold. En del er taget i arv fra fjerne steder, andre er opstået lokalt og givet i eje til slægterne. De følgende beretninger er for norges vedkommende hentet frem af hukommelsen, hvor de havde plads siden barndommen. Slægtens ældste vidste god besked med fortids sagn og eventyr, de gav det villigt til eftertiden.

Siden er det hele konfronteret med det rige kildemateriale, som i forrige århundrede blev samlet af Nissen-Ramten og Evald Tang Kristensen. Nogle af de gamle historier bekræftes af Thorkild Gravlund i Herredsbogen.

Det lyder troligt nok alt sammen. Mange har berettet herom fra slægtled til slægtled og selv set og hørt trolde, ellefolk og vætter i slugter og dale. Oplevet nisser i hus og høj, altid omgivet af et blåligt skær over højens top. Selv helhest og gravso færdedes hjemmenvant visse steder nær helligdom og stenhus.

Og oldtidskvadets orm, dragen, der ruger over syv års skat, er naturligvis også vokset ind i folketroen på Djurs.

Dragen bor i Lyshøj vesten for Sivested. Lyshøj hæver sig tit på vættelys lige før helligdags gry. Da går dragen til Kolindsund for at slukke sin tørst. Imens kan man hente af guldet. I stille sommeraftener kan man ved at lægge øret tæt til højen høre det ringle og klinge derinde. Det er dragen, der tæller sine penge.

På Kovsbak mellem Sivested og Skiffard bor bjergfolket i Pognæshøjene ned mod Sundet. På den modsatte side, både i Nejest og Søby, træffer man deres frænder gårdboerne i Sønder Djurs. De to nissefolk sejler tit på besøg hos hinanden. I Søby står Kumlhøj ved sådanne lejligheder på gloende pæle. Sagnet fortæller, at en konge over Djurs ligger begravet her.

Fra Fannerup berettes om en hund, der har hjemme i en høj nord for byen. Der er mange høje i Fannerup mark mellem Solhøj og Sekshøje, så der hersker lidt tvivl om, hvilken høj der huser den sorte hund. Det står dog fast, at stedkendte folk har kunnet hente penge hos den sorte. Man skulle blot løfte den ned fra skatkistens låg og sætte den på sin trøje. Hunden taler iøvrigt på vers, men kan også vise tænder.

Den gamle smed i Fannerup har fortalt, at hans oldefar engang gravede i en af højene og stødte på såvel hund som pengekiste. Han fik så meget rede sølv med sig hjem, at han kunne bygge sin gård op.

Det er sikkert den samme sorte hund, der i aftenimerne løber til Skiffard, Tøstrup og gennem Nimtoft for at søge ind i Sønder Hald – og desuden er en smut i Miesballe.

Gamle Søren Bøje fra Nimtoft mødte for snart mange år siden – nær ved Sjørup – et dyr, som han antog for gravsoen. Han var lige før midnat på vej hjem fra marked i Grenå, da dyret stak hovedet helt ind i vognen til ham – og blev større og større. Han var kendt som en agtet og ædruelig gammel mand, så man må vel tro ham. Hans naboer mente, at det snarere havde været den sorte hund, der ville hilse på ham. Men lige meget hvem af de to, det nu havde været, kunne ingen

gøre ham fortræd, da han i det samme nåede ind på Nimtoft mark.

Mølleren i Nimtoft gravede engang efter en skat i en af Søhøjene og fik da besøg af hunden. Den viste tænder, hvorhen han end vendte sig. Han kunne ikke genne den væk, men blev alligevel ved med at grave. Pludselig skred jorden sammen om ham fra alle kanter, mens kirkeklokkerne rundt omkring gav sig til at ringe. Han reddede sig helskindet op, men samtidig var hunden borte.

Hundens videre færd med ankomst til Ryom ved midnatstid og via Marmelin til Randers – og sidst til Viborg – står at læse i årsskriftet 1958: »En Spøgelseshistorie«. Fortælleren efterlyste dengang hundens bopæl og adresse. Hunden kommer fra en af Sekshøjene i Fannerup mark. Den er muligvis flyttet til en af de store i højanlæggets midte og fået det mere komfortabelt, efter at den gamle smeds oldefar gravede den ud af den sjette høj.

Her kan lærer Gotfredsen finde den sorte og aftale følgeskab med den på turen gennem Nørre Djurs.

Et ildøje lyste et stykke vej bagude og blev fanget i bakspejlet på hjemturen til Sønder Djurs. Ved Aalsø kirke forsvandt lysskæret og viste sig ikke mere den aften. Med lidt fantasi til hjælp blev »synet« til Helhesten på vej hjem fra Tøstrup, hvor den af og til kommer på besøg.

Blicher har i sin tid gjort den opmærksom på, at den havde gode bekendte på kirkegården i Aalsø. Gennem Blicher havde den lært at sætte pris på både Præsten i Vejlbj og Søren Kanne, der i forvejen havde hjemme dér. I de sidste hundrede år – eller mere – har Helhesten holdt til sammesteds. Her har den altid nogen at snakke med.

Men den trebenede er sjældent hjemme før midnat og meget vanskelig at træffe. Sidst lykkedes det for tegneren og forfatteren Achton Friis, der en sommeraften i 1931 traf den gamle helmisse i nærheden af Kannegården og fik en masse at vide om dens syn på før og nu.

Achton Friis – selv hjemmehørende i Sønder Djurs – har fortalt derom i »De Jyders Land«, og skulle det ikke være rigtigt sandt, så er det i hvert fald godt fundet på.

— — —
Om alt går vel, lægges næste sommers »Rejse på Djurs« om ad Hessel hede i Aalsø sogn.

Tak til vennerne i Skarresø og Sivested – og til de mange, der i år har gjort rejsen med.

Rosmos hede i september 1968.

Karl Mejnecke.

At vinde visdom er bedre end guld, at vinde indsigt mere end sølv.

(Ordsp. bog 16,16)

Hvo fattigmand giver, skal intet fattes, men mangefold bandes, hvo øjnene lukker.

(Ordsp. bog 28,27)

Mands ære er det at undgå trætte, men alle tåber vil strid.

(Ordsp. bog 20,3)

Væn drengen til den vej, han skal følge, da viger han ikke derfra, selv gammel.

(Ordsp. bog 22,6)

Den kloge ser faren og søger i skjul, tankeløse går videre og bøder.

(Ordsp. bog 22,3)

Skolen vokser

Med et par dages forsinkelse tog vi i august første byggeafsnit af den planlagte udvidelse på Ryomgaard Realskole i brug, og hermed er et længe næret ønske gået i opfyldelse.

Dette er det tredje større byggeri i skolens 55-årige historie. Den nuværende hovedbygning sydfløj blev opført af skolebestyrer Axel Munch i 1913, men viste sig ret snart for snæver; længe arbejdede Munch med planer om at udvide, og i 1933 realiseredes disse planer i den øst-vest vendte fløj, der nu udgør den centrale del af den »gamle« skole.

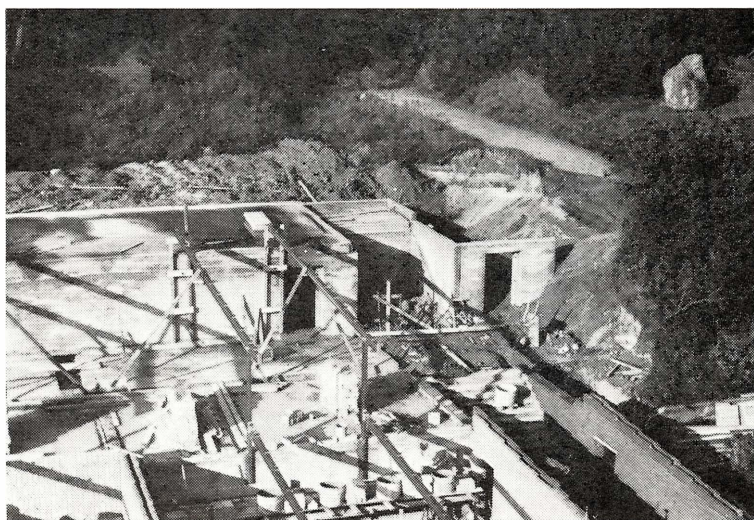
1960 omdannedes Ryomgaard Realskole til en selvejende institution. På et tidligt tidspunkt indgik i den nyvalgte bestyrelses overvejelser, at en ny udvidelse var påkrævet. Trods lejede lokaler kørte vi til tider med op til 6 »hjemløse« klasser.

Ganske vist var der i de år på egnen, som Ryomgaard Realskole tidligere havde været ene om at betjene som eksamensskole, en livlig aktivitet i kommunernes skolebyggeri, så en nedgang i elevtal naturnødvendigt måtte komme. Men en ny skolelov var trådt i kraft; nye pædagogiske ideer og metoder stillede ganske anderledes krav til en skoles pladsforhold. Udvidelsen blev besluttet. Men der er lang vej mellem beslutning og realisering af et skolebyggeri. Arbejdet med projektering og tegning blev overladt til arkitekt Kjeld Kjeldsens tegnestue i Randers, og samtidig gik bestyrelsens formand, landsretssag-

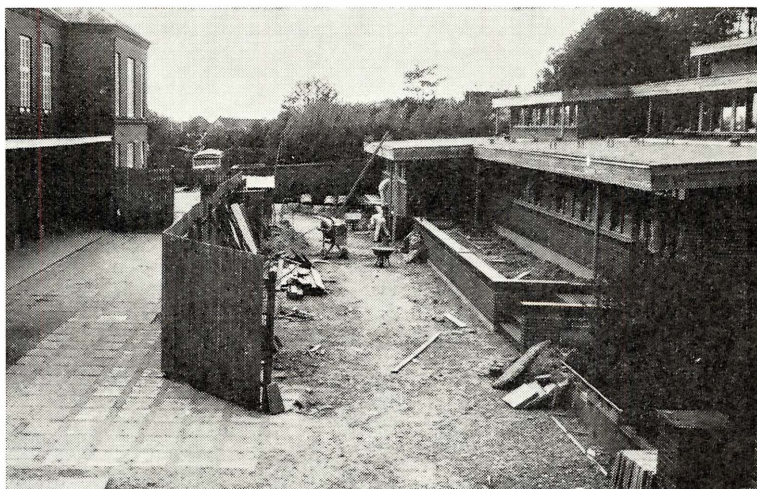
April 1967: Det første spadestik

fører Vester-Petersen, i gang med forhandlingerne med myndighederne. Og vi på skolen så jo allerede i ånden vore ønsker opfyldt – men der skulle gå både vinter og vår – flere gange! Byggetilladelse og bevilling af de nødvendige statslån trak i langdrag. Og hver gang, kalenderen vendte et nyt årstal op, var det blevet væsentligt dyrere at bygge; dog holdt formanden stædigt ud, så byggeriet kunne komme i gang i 1967, og nu står første del af den nye skolebygning færdig. Og hvilken skolebygning! Opgaven er fra arkitektens side løst med overlegen sans for kombination af funktion og indpasning i det ret egenartede terræn, som er en ca. 40° stigende skrænt. På dette terræn har man skabt en skolebygning, som både er et traditionelt skolebyggeri i ét plan, og som samtidig følger sig ind i omgivelserne smukt og harmonisk. Når ad åre næste afsnit frigives og står færdigt, vil den ligge her som en af landets smukkeste skolebygninger. Med de stærke horisontale linier, kun brudt af de diskrete dørpartier, er den som en organisk

August 1967: Godt i gang

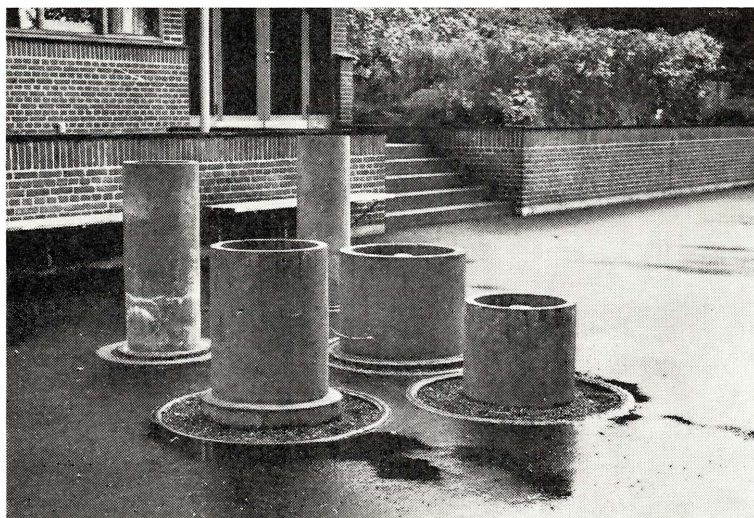
del af det bakkeanlæg, skolen ejer umiddelbart øst for bygningen. Det indvendige er ikke mindre tiltalende. Her har arkitekten skabt et klima, som vistnok de fleste nybyggede skoler må misunde os. Lysforholdene er eksemplariske. Facaden vender mod syd. Men det problem, mange moderne skoler har at kæmpe med: de uhyggeligt høje temperaturer en sollys sommerdag, har arkitekten ganske elimineret ved at benytte lidt lavere vinduer end normalt; desuden er tagudhænget konstrueret således, at solen i højsommeren netop *ikke* kan nå vinduesruderne; når sommeren går på hæld samt i forsommeren, når solen knap varmer så meget og ikke står så højt, når den så meget af ruderne, at vi får gavn af solens varme. Alt i alt en forbilledlig løsning. Som supplement til de noget lavere facadevinduer er der indbygget ovenlys over den »bageste« del af klasseværelserne. Resultatet er en ualmindelig fin fordeling af lys i hele klasseværelsets bredde: ikke for voldsomt ved vinduerne, og alligevel tilstrækkeligt i modsatte side.

Foråret 1968

Lydforholdene er der også tænkt på, resultatet er en akustik så behagelig som i en dagligstue. Lydabsorberende virkning er opnået ved at vende murstenene – mangehulssten – så hullerne vender frem, og ellers lade alle væggene stå i ubehandlet mursten. Dette i forbindelse med den forholdsvis lave loftshøjde giver den førnævnte meget behagelige akustik. Ved at benytte den ubehandlede mursten som væg overalt er der fra arkitektens side tilsigtet endnu en virkning: at modvirke den statiske elektricitet, der efter fagfolks mening skal kunne give meget dårligt klima i et rum. Al materiale, der giver statisk elektricitet, er med flid undgået; intet er plasticbehandlet; selv bordpladerne er af et materiale, der ikke bliver elektrisk ved gnidning. Om det er lykkedes helt at modvirke statisk elektricitet og de deraf følgende gener, er det naturligvis for tidligt at udtale sig. Indtil videre har det kun været behageligt at arbejde i de nye lokaler.

Ulemperne ved meget moderne byggeri – både til skole og

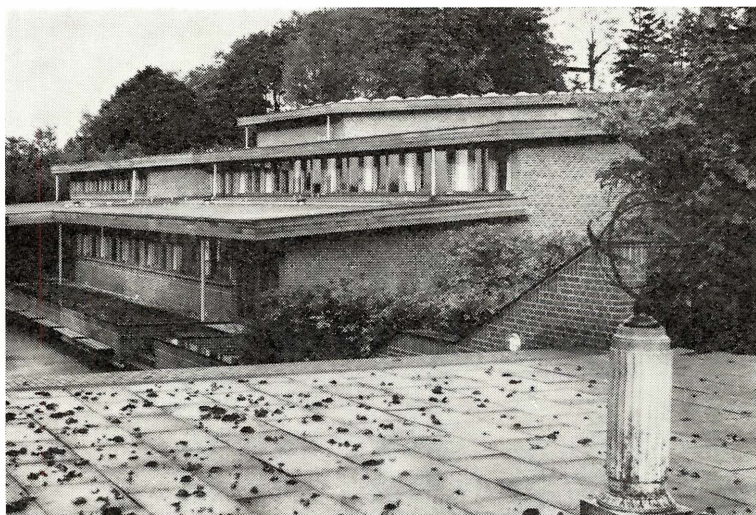

Oktober 1968: Drikkefontænen

kontor – kan undgås, blot man fra arkitektside tør gå lidt utraditionelt til værks. Vore nye klasseværelser beviser det. Arkitektfirmaet Kjeld Kjeldsen fortjener al mulig anerkendelse for løsningen af opgaven.

Foruden klasseværelserne har vi fået et dejligt skolekøkken – til lige stor glæde for lærerinde og for de elever, der kommer til at arbejde der. Endelig er der gymnastiksalen – ubetinget byens skønneste sal – og af sådanne dimensioner, at megen indendørs idræt kan drives der, dog ikke fodbold! Også her har arkitekten anvendt ovenlys i vid udstrækning; og det giver en god virkning. Det er vort ønske, at børnene og de unge her må få lyst og virkestrang til at dyrke megen sund legemskultur.

Et par detaljer i arkitekturen skal nævnes, fordi de har vakt megen diskussion og afstedkommet yderst divergerende meninger: drikkefontænen i skolegården, som er yderst moderne skulpturelt udformet og ikke ligner noget som helst andet!, og den overdækkede gang, som forbinder den gamle skolebygning

Oktober 1968

med den nye, og som (desværre) bryder de stærke linier i den smukke nybygning.

Skolegården og den brede trappe op til bakken har fået en ansigtsløftning; så når anlægsgartneren og el-installatøren får omgivelserne og den udvendige belysning færdig, er her skabt en helhed, der på overraskende måde forener gammelt og nyt i en harmonisk ramme om et arbejde med børnene og de unge, der forhåbentlig må række mange år frem i tiden.

P.s. Gangene og de foreløbig tomme vægge i de nye klasser giver en masse plads, hvor der kan hænge en del god kunst. Skolen råder over et beløb, skænket af direktør la Cour ved skolens 50-års dag til skolens udsmykning. Dette beløb skal anvendes her. Men der er meget plads; så når skolens venner og andre interesserede føler trang til at skænke et maleri eller anden (moderne) kunst til ophængning på skolen, tager vi med taknemlighed imod det!

E. Basse.

Foto: K. Basse Kristensen og N. A. Højholt.

Pluk fra skolens dagbog

1967

5. okt.: Første ophængning af »Kunst i skolen«s udstilling. 7 værker op-hængt i salen.
9. okt.: Mandag. Axel Munch mindet ved fællessang. III real nedlagde blomster ved mindestenen.
Teatertur: Shakespeares »Richard II«.
11. okt.: Hr. Eriksen på malerarbejde. Resultat: faldt ned, brak sit ben, Grenå sygehus.
- 16.–21. okt.: Efterårsferie.
23. okt.: Hr. Fleming Holck, Ebeltoft, tiltræder som vikar for hr. Eriksen.
24. okt.: F. N.-dagen omtalt ved fællessang.
26. okt.: Rejsegilde på nybyggeriet. Eleverne inviteret på sodavand og pølser. – Taler af formanden, K. Vester-Petersen, af hovedentre-prenøren, P. Hem, arkitekt Kjeldsen, sognerådsformand Løg-strup Knudsen, overlærer Søe og skolebestyreren.
27. okt.: Hr. Wulff havde om aftenen sammenkomst med IIIa, som han havde været på tur med i sommerferien.
30. okt.: Forældremøde for 3. klasse. Indlæg af frk. Jacobsen, fru Emmy Basse og klasselæreren, fru Lene Basse. Godt fremmøde, god stemning, megen god snak.
1. nov.: Praktikant frk. Karen Christiansen, Århus Seminarium, – gam-mel elev – skal i en måned følge visse timer, fortrinsvis hos hr. Gotfredsen og viceinspektøren.
2. nov.: Generalprøve på hotellet på skolekomedien. Byens ældre var ind-budt. Ca. 25 var mødt.
- 3.–4. nov.: Skolefest. Den 3. sendes eleverne hjem fra middag, den 4. skolen fri. – Komedien »Folk og røvere i Kardemomme by« opførtes på hotellet, dernæst dans i skolens festsal. Fredag: 1.–6. klasse med forældre; der var ca. 350 deltagere, og dansen og snakken gik livligt, og stemningen var særdeles god lige til midnat. Lør-dag: 7. kl.–III real med forældre. Ca. 400 deltagere, der med nød og næppe kunne stoppes ind i hotellets sal. Også denne af-ten var stemningen god i dansesal og kaffe- og snakkebar til kl. 13,30. Der sluttedes med en aftensang. Hele det vældige arrange-ment klappede uden et eneste hul under ledelse af festudvalget (viceinspektøren, frk. Jacobsen og hr. Stig Jensen), ligesom også komedien under hr. O. Jensens instruktion fik en særdeles fin udførelse.

9. nov.: Frk. Weiner syg. Indlægges på Ebeltoft sygehus.
- 13.–18. nov.: Tertiálsprøve.
22. nov.: Skolen lukket på grund af kulde. El-afbrydelse hele dagen, intet fyr igang.
25. og 26. nov.: Ia + en del af 8. kl. på weekendtur til Fuglsø næs. Ledere: hr. Gotfredsen og frk. Larsen. 14 deltagere. God tur.
1. dec.: IIIb med fru Budolfsen på Århus kunstmuseum og på folkebiblioteket.
Vidnesbyrd uddelt.
5. dec.: Forældremøde i IIa. Skolebestyreren indleder om overgang til gymnasium, om erhvervsvalg og alm. betragtninger om realafdelingen. Ret godt besøgt. God stemning og god snak.
Skolens kor i Koed kirke.
6. dec.: Forældremøde i IIb. Indledning og faggennemgang ved viceinspektøren. Fru Højholt, hr. Gotfredsen og hr. O. Jensen gennemgik deres fag. Godt besøg og god stemning.
7. dec.: Forældremøde i IIc. Program som under 6/12.
Skolens kor i Grenåhallen til et arrangement af Djurslands Landhusholdningsforening.
10. dec.: Skolens kor i Estruplund kirke til gudstjeneste kl. 10.
12. dec.: Koret i Nimtofte husmoderforening.
22. dec.: Juleafslutning. Den foregik under mere stilfærdige former end hidtil, da skolen har holdt stor fest i november. Festen begyndte først så småt i 4. lektion, hvor klasselærerne var sammen med deres klasse til hyggetime. Efter middag underholdt sangkoret og blokfløjterne – afvekslende med hr. O. Jensens oplæsning af »julehistorie«. Så var der frikvarter, hvorefter vi samledes om juletræet til julesalmer og juleevangeliet. – Ferie til 5. januar.

1968

5. jan.: Skolen begyndt. Den 7. er en søndag.
13. jan.: Hr. Eriksen tiltrådt igen efter sit lange sygeleje.
14. jan.: Søndag: teatertur: Jules Vernes »Jorden rundt i 80 dage« planlagt, men himmel og jord stod i ét, så turen aflystes efter rutebilejerens henstilling.
22. jan.: Erhvervsvejleder Schøler taler med 8. og 9. klasse om formiddagen og II real over middag. Megen spørgelyst.
23. jan.: Folketingsvalg – dog uden indflydelse på skoledagen.
Teaterturen (se 14/1) gennemført i aften med 134 deltagere + lærere. Vellykket tur, hvor eleverne morede sig udmærket over et festligt teaterstykke.
24. jan.: 9. klasses elever ud i erhvervspraktik.
25. jan.: Erhvervsvejleder Schøler taler med III real.

- Forældremøde om 7. klasserne, hvor forældrene får besked om delingsproceduren, og hvad angår disse forhold. Meget stort fremmøde (kun 7 elever var ikke repræsenteret) og særdeles livlig og positiv snak med lærerne efter kaffebordet.
26. jan.: Frk. Larsen indlagt på Ebeltoft sygehus.
29. jan.: Skolens formand, K. Vester-Petersen, fylder 50.
15. feb.: Pigernes nye toiletbygning endelig taget i brug. De har også trængt længe! Den var lovet færdig i sommerferien. Forældremøde for 8. og 9. klasse. Ret pænt fremmøde. God interesse blandt forældrene for at drøfte elevernes skoleforhold. En lang række af lærerne havde ordet for at gennemgå fagenes indhold og arbejdet med dem.
24. feb.: Lørdag. Sidste time arrangerede fru Budolfsen optræden af IIIB's elever med oplæsning af digte og noveller, som eleverne selv havde skrevet.
26. feb.: Fastelavnsmandag. Hr. Stig Jensen arrangerede tøndeslagning i skolegården for 6. klasserne.
28. og 29. feb.: Erhvervsvejlederen havde enkeltmandskonsultation for III real og 9. klasse.
29. feb.: Det meddeles ved fællessang, at skolen påtænker at åbne hele bakken for de 2 ældste årgange – under demokratisk ansvar. Eleverne skal derfor udpege klasserepræsentanter.
4. marts: Tertialsprøver begyndt.
22. marts: Vidnesbyrd uddelt i klasserne.
23. marts: IIa arrangerer Røde Kors-indsamling til fordel for Vietnam. Foredrag og underholdning i salen i 5. lektion. Billetindtægten går ubeskåret til Røde Kors. Deltagelse frivillig, resten har timer. De fleste fulgte invitationen. Der indkom ca. 900 kr.
25. marts: Forældremøde for 5. klasse. Alm. betragtninger ved skolebestyreren. Lidt om klassen som helhed ved klasselæreren, fru Andreasen. Helt pænt fremmøde. Særdeles livlig snak ved kaffebordene. Vellykket aften.
28. marts: Hr. Stig Jensen på biltur med 6a og 6b til Silkeborg, Himmelbjerget, Pramdragerstien og Tangeværket.
4. og 5. april: Forældremøde med 1. classes forældre privat hos frk Larsen.
5. april: Vietnam-indsamlingen afsluttes. Resultat: 1454 kr.
7. april: Søndag. Sidste teatertur i denne sæson. Sartre: »Kean«. Særdeles god tur.
23. april: Flag op. Hr. Munch bliver 77.
24. og 25. april: Oprykningsprøver for 7. kl. 15 elever herfra + 1 udefra.
28. april: Søndag. 2. og 3. kl. på biltur med fru Budolfsen og fru Lene

- Basse – bl. a. for at samle dekorationsmateriale til formnings-timerne. God og morsom tur – fra kl. 9 til 14.
2. maj: Skriftlig eksamen begynder.
17. maj: Sang- og musikstævne på Molsskolen. Ryomgård Realskoles kor og orkester hævdede sig pænt.
22. maj: III reals og 9. klasses sidste skoledag. III real lod lærerne afhente i blomstersmykkede traktortrukne vogne til morgenkaffe kl. halv otte om morgenen. Da 9. klasse sad til eksamen: ingen festivitas om formiddagen. Over middag overtog II real underholdningen for III realerne. Nogenlunde underholdning – dog forstår de ikke at udnytte mikrofon- og højttalerteknik! Som afslutning: noget, der blev kaldt fodbold, mellem III+9 og lærerne. Onde tunger vil påstå, at det mindede mere om »Ludo-spil«, andre, at det var en slags »frokost i det grønne«. Hvorom alting er: resultatet blev uafgjort, 15–7.
Dagen slutter med afskedigelse af embedsmænd og udnævnelse af én ny, idet ringesystemet fra næste år skulle ændres til el-drift. Den enlige embedsmand tituleres: skolens duks.
20. juni: Sidste ordinære skoledag. På grund af et meget stramt eksamens- og prøveprogram var vidnesbyrdsbøgerne ikke blevet færdige. Men en lille historie om det blanke plovjern og det rustne søm fik vi til afslutning.
22. juni: Forældredag. Godt besøgt. Regn over middag, altså translokation i salen. 47 realister og 9 elever fra 9. klasse fik deres afgangsbeviser.

— — —

- I begyndelsen af sommerferien var hr. Wulff og frue med Ila og enkelte elever fra III b på tur i Norge, medens fru Andreassen og hr. Klinkby ledsagede IIb og 9. klasse rundt på Bornholm – pr. cykel. Begge ture særdeles vellykkede.
13. aug.: Skolen begyndt med 355 elever – heraf 14 i 1. klasse – fordelt på 18 klasser, hvoraf såvel 8. som 9. kl. er delt i almen og teknisk linie. 20 lærerkræfter som i forrige skoleår, men med den ændring, at hr. Thomsen er rejst, og i stedet er ansat frk. Kirsten Poulsen, der først og fremmest skal tage sig af skolekøkkenet. Dagen forløb i øvrigt ret utraditionel, idet tiden åbenbart var løbet fra håndværkerne (ret utraditionelt?), så de netop denne dag fyldte skolegården med frisk asfalt. Vi klarede skema-skrivning og bogudlevering og sendte derefter de fleste af børnene hjem til middag, medens resten blev kørt hjem af lærerne. Skolen herefter lukket i 2 dage, så asfaltfolkene kunne få ro til at gøre færdig i gården.

16. aug.: Første egentlige skoledag. De nye lokaler er nu taget i brug, og der er almindelig tilfredshed med dem. Tavlerne mangler dog endnu! I skolekøkkenet mangler kogeplader, ovne, køleskab o. l. I den gamle bygning er nr. 4 og nr. 5 blevet gjort i stand. Sløjdsal og lærerværelse langt fra færdige.
22. aug.: Endelig fik vi tavlerne op i de nye klasselokaler; så nu er de da i orden – bortset fra det sted, hvor det regner ned!
4. sept.: Randers Amts idrætsstævne i Randers. Et hold drenge fra 5., 6. og 7. kl. deltog og blev nr. 6 af 18. Leder: hr. Stig Jensen.
12. sept.: Randers Amts idrætsstævne i Randers. Et hold drenge fra 8.–10. skoleår deltog og blev nr. 17 af 19 (diskvalificeret i stafetløb). Leder: hr. Stig Jensen.
16. sept.: Månedsløvslov.
27. sept.: Idrætsstævne på Mølleskolen, Ålsø. Ledere: frk. Jacobsen og hr. Stig Jensen. Resultater: Real-piger: nr. 1. Vandrepokal (2. år i træk). – Real-drenge: nr. 2. – 8–9-drenge: nr. 1. Vandrepokal. 6–7-piger: nr. ? – 6–7-drenge: nr. 1. Vandrepokal.
28. sept.: Idrætsfolkene fra i går »hyldet« ved fællessang. Pokalerne vist frem for folket.

Gaver og legater

Ved translokationen i sommer havde elevforeningen den glæde at uddele følgende præmier:

Axel Munchs mindelegat: Kirsten Flindt (IIIa).

Djurslands Banks flidspræmie: Inger og Birthe Sørensen (IIIb).

Boghandler E. Kjer Andersens flidspræmie: Dorte Møller Frederiksen (IIIb).

Elevforeningens flidspræmier: Nanny Hald (IIIa) og Arne Ole Bækgaard (9).

S. Vester-Petersens mindelegat: Niels Svith (IIa).

Ved vidnesbyrduddelingen i juni modtog hver af følgende elever en bogpræmie: Elsebeth Christiansen (IIa), Kirsten Hald (IIb), Ib Christensen (IIc), Jens Karl Grouleff (8), Bo Andreasen (Ia), Poul Arne Andersen (Ib), Doris Stær (7a) og Birgit Rasmussen (7b).

Foreningen sender giverne sin bedste tak.

Årsoversigt 1. juni 1967- 31. maj 1968

Indtægter:

Bankbeholdning	2.072,09
Girobeholdning	355,02
Kassebeholdning	2,65
Kontingent og årsskrifter	6.914,50
Renter	27,39
Axel Munchs Mindelegat	50,00
	<u>9.421,65</u>

Udgifter:

Gaver, blomster m. v.	124,25
Efterårsfest 1967	570,35
Annoncer	104,52
Porto m. v.	1.390,60
Bogtrykker	4.067,07
Overført til Ryomgård Bank	100,00
Axel Munchs Mindelegat	50,00
Bankbeholdning	2.898,03
Girobeholdning	114,38
Kassebeholdning	2,45
	<u>9.421,65</u>

Status pr. 31. maj 1968

Bankbeholdning	2.898,03
Girobeholdning	114,38
Kassebeholdning	2,45
	<u>3.014,86</u>

Skoffergårde, den 25. august 1968.

E. Olesen

Revideret.

Hinnerup, den 28. august 1968.

Jens Jacobsen

Randers, den 30. august 1968.

Kr. Vester-Petersen

Efterårsfesten

Allerede midt på eftermiddagen den 19. oktober begyndte gamle elever at strømme til skolen; på bakken, rundt om i den gamle skole og selvfølgelig især i den nye – overalt var de at finde.

Kl. ca. 5 indledtes generalforsamlingen i et af klasselokalerne i den nye bygning. Med frk. Weiner som en myndig dirigent afvikledes generalforsamlingen hurtigt, og der var da heller ikke epokegørende ting på dagsordenen.

Kontingentet fastsattes uforandret til 15 kr. Til bestyrelsen genvalgtes Else Olesen og Gertrud Steen Larsen, medens Jette Frandsen (65) nyvalgtes i stedet for Anna Graversen. Vi byder Jette velkommen og siger Anna tak for hendes indsats (kasserer en overgang). Revisorerne blev genvalgt.

— — —
Det var næsten med bange anelser, vi så, hvordan tilmeldelserne strømmede ind (især efter fristens udløb – fy!); men der var plads til alle 110 deltagere, efterhånden som de strømmede til salen fra generalforsamlingen, fra rundture eller hvor man nu kom fra, og bænkedede blev de også, selv om det tog sin tid at finde sine lige og et bord, hvor man måtte placere sig. Adskillige borde var nemlig på forhånd helt eller delvis optaget til de mange jubilæumshold. Så mange har vi vist aldrig haft før. 1918 kunne desværre ikke blive repræsenteret; vi beklager det og sender dem hermed en hjertelig hilsen.

Men 1923 mødte med 10 mand, 1928 også med 10 mand og 1933 med 6. 25-års jubilarene fra 43 var en halv snes stykker og endelig 1958 med 18 mand. Ja, her var alle aldersklasser samlet, og vi havde det hyggeligt sammen. Der blev sunget og snakket og holdt taler. Frk. Weiner lagde for og blev efterfulgt af den i anciennitet ældste deltager, fru Valborg Sørensen (1922). Karl Mejnecke talte for årgang 23, og vi måtte igen-

nem hele »den unge væbner«, som blev efterfulgt af skolebestyrerens tale. Lotte la Cour tolkede 25-års jubilarenes tanker via »servietmanuskript«, som hendes mand, Poul Andersen, afleverede næsten perfekt, og talernes række sluttedes herefter af Eggert Møller, der ligeledes talte på sin kones vegne (Ellen Schmidt, 49).

Efterhånden tømtes fadene, men til gengæld fyldtes dansegulvet til tonerne af Emil P.'s udmærkede kvartet, der holdt os i bevægelse til omkring kl. 1. – En ganske dejlig aften.

— — —

Ved et kort bestyrelsesmøde mellem generalforsamling og aftenfest konstituerede bestyrelsen sig således: K. Basse Kristensen, formand; Else Olesen, kasserer; Gertrud Steen Larsen, sekretær; N. A. Højholt, redaktør; Jørgen Pedersen, John Juul Eriksen, Jette Frandsen.

Adresseforandringer og lign. bedes stadig sendt til sekretæren: Åby Bækgårdsvej 10, Åbyhøj, tlf. (06) 15 88 55. Foreningens gironummer: 4 56 78.

Medlemstal pr. 1. oktober 1968: 651.

Jubilæumshold for næste år: 1919, 1929, 1944 og 1959. Be-
gynd i god tid.

Tak for i år og godt nytår.

Bestyrelsen.

Et spørgsmål til medlemmerne

Kan det være en opgave for elevforeningens medlemmer at støtte skolen i at følge med tiden?

49 gamle elever har svaret JA ved til skolens byggefond at indbetale ca. 12.000 kr. Disse 49 udgør 7 % af elevforeningens medlemstal. *Hvad mener de øvrige 93%?*

Bidrag kan indbetales på giro 3 89 13, Ryomgaard Realskole, mærket »Byggefond«.

Personalia

Følgende har indgået ægteskab:

Laborant Lena Clausen (62) med agronom Ole Olsen. Mekaniker Palle Erik Rasmussen (61) med Erna Lai Sørensen. Gerda Schmidt (57) med maskinmester Helge Hellesen. Professor Hector Estrup (49) med Irene Vøgg. Trafikassistent Ib Jørgensen (63) med Tove Schnuchel. Ellinor Lysgaard (58) med Jørn Thygesen. Sygeplejerske Bente Clausen (61) med Leif Jordhøj Pedersen. Lærerstuderende Birgit Hoffmann (64) med lærerstuderende Gert Enghild. Randi Thygesen (62) med Garth Veerkamp, USA. Gitte Hennings (59) med købmand Jens Kjærgaard. Journalist Inge Rosenstand (60) med Lars Dyrskjøl. Karen Maria Erichsen (67) med købmand Niels Erik Sørensen. Stud. jur. Kirsten Quist Pedersen (65) med stud. jur. Kaj-André Juul Mikkelsen. Bankassistent Henrik Christensen (62) med Tove Gissel. Elia Svenningsen (63) med Finn Larsen. Disponent Jørgen Bang Christensen (55) med Helle Friis Brahe. Bodil Houlbjerg Christensen (61) med repræsentant Henning Wittrup. Typograf Børge Sejersen med Marie Vendelbo Nielsen. Ingrid Vester-Petersen (67) med programmør Hans Jørgen Jensen (60). Birthe Vester-Petersen (62) med stud. jur. Dan Boesen. Ekspedient Poul Erik Nielsen (63) med Dorthe Ditlev. Lægeseekretær Kirsten Prebensen (63) med skovtekniker Hans Josephsen. Ane Lene Kjølby (63) med Carsten Jensen. Mai Stæhr (64) med civilingeniør Regner Kværnø. Ergoterapeut Lillian Dragsted (57) til agronom Eskild Keller. Maj Britt Rasmussen (67) med keramikker Claes Pedersen. Lillian Madsen (67) med Ole Kahr (63). Elektriker Walther Eriksen (62) med Kirsten Meltofte Hansen. Jette Hilmer (61) med tandlæge Poul Erik Lassen. Stud. oecon. Frede Gissel Nielsen (63) med korrespondent Anne Marie Rasmussen. Bibliotekar Aase Brøgger (54) med lærer Leif Broberg. Kirsten Hove-Nielsen (58) med lærer Preben Johannesen. Desuden har Ellen Andersen (63) og Benthe Johnsen (61) giftet sig, men vi ved ikke, hvem de udkårne er.

Foreningen ønsker til lykke.

Blandede:

Hector Estrup (49) udnævnt til professor ved Handelshøjskolen. Axel Brock (57) bestået lægevidenskabelig embedseksamen. Ib Lassen bestået eksamen som installatør. Erik Storgaard (60) og Henning Kjølby (61) har

bestået eksamen som bygningsingeniører. Arne Brock har bestået lærer-eksamen. Jane Lysdahlgaard (61) er »Karolinepige« for dansk mejeribrug i Californien.

Årets studenter:

Erik Højholt, Mørke. Vitus Jakobsen, Mørke. Torben Jensen, Torben Rafn Andersen, Stenvad. Ellen Dolmer, Ryomgård. John Gaml Jensen, Balle. Niels Bjarne Revsbech, Ryomgård. Jens Erik Mehlsen, Auning. Torben Mygind, Ørum. Gurli Svith, Nimtofte. Hanne Plambech Sørensen, Ryomgård. Kai Skovhus Danielsen, Pindstrup. Lars Larsen, Ryomgård. Thor-kild Jørgensen, Koed. Finn Hviid Nielsen.

Redaktionelt

Vi takker for den venlighed og velvillighed, vi har mødt, når vi har henvendt os om stof til elevskriftet. Vi håber, vi må komme igen til næste år, og er der nye bidragydere, som har noget på hjerte, er der også plads til dem.

Vi er klare over, at rubrikken »Personalia« er mangelfuld, men har til gengæld forsøgt at få så meget med som muligt. Vil I hjælpe os med til næste år at få endnu mere med? Send os et kort om vigtige begivenheder i jeres færden, som kunne interessere jeres kammerater.

GLÆDELIG JUL og GODT NYTÅR !

Jørgen Pedersen
Ryomgaard

Niels Anker Højholt
Ryomgaard